

Conciliis sebsequentia in eodem c. (Si vero in eodem delicto perseverantes, secundæ monitioni adhuc non parverint &c.) quasi ad primam poenam, nempe ad privationem tertiae partis fructuum unica sufficiat monitio, ad secundam autem poenam nempe, ut suspendatur ab administratione beneficij, & privetur omnibus fructibus, secunda requirit monitio, nam nomine secunda monitionis, intelligitur de secunda vice delicti ad puniendum, *Garzias de Benef. p. xi. c. x. num. 186.*, *Verf. Nona poena*, itaut prima vice præmissis tribus monitionibus, prima poena puniatur, secunda vice præmissis adhuc tribus monitionibus, secunda poena puniatur, & tertia vice præmissis tribus monitionibus, tertia poena puniatur, ex quo semper agitur de privatione bonorum, quæ in secunda, & tertia vice crescit; *Riccius tract. de personis in statu reprobationis lib. 3. c. 16.*

26 Notandum tamen hoc procedere in terminis Concilii ad imponendas penas privationis bonorum, ut in eodem Concilio, nam si agatur de imponendis aliis poenis jure communii impositis, prout Concilium ibidem permittit, ac propterea multos Episcopos imponere poenam pecuniariam clericis concubinariis, notat *Garzias de Benef. p. xi. c. x. num. 188.*, ubi eos non laudat, & concordat *Barbosa in c. ut Clericorum num. 8. de vita, & honest. cleric.*

27 Tunc an prærequirantur monitiones de forma, affirmativè respondit *Barbosa post Genvensem, & Riccius, in c. Sicut num. 6. de cohabitatione cleric. & mulierum, & in c. Si autem num. 3. eodem tit.*, quod etiam dum proceditur contra Clericum suspectum de incontinentia cum scandalo in populo adhuc tria prærequiratur monitio, ad effectum imponendi poenam privationis Beneficij, ac propterea in c. *Tua nos de cobabit. cleric.*, dicitur, quod Clerico suspecto indicenda est canonica purgatio, & ideo in monitionibus aponenda est pena, ne excusabilis ullo modo sit negligentia; *Bell. disquis. cleric. tit. de favore cleric. can. §. 4. n. 47.*, ubi num. 49., dum agitur de privatione Beneficij monitio debet esse personalis.

28 Ad effectum vero carcerandi Clericum concubinarium suspectum de fuga, non prærequiri eas monitiones, neque ex vi Concilii, neque juris communis, declarata

vit *Sac. Congregatio relata per Garziam p. xi. c. x. sub num. 186.*, & ita limitatur cap. 14. *Trid. cap. 6. ejusdem sess.*, *Barbosa in c. Sicut num. 6. in fine de Vita, & bon. cleric.*

29 Secundus casus, in quo prærequiruntur monitiones ad effectum puniendi Clericum negligentem parere monitionibus, est, si Clericus exerceat artem Macellariorum, vel Tabernariorum, ut in eadem Clem. I. habetur de Vita, & hostat. Cleric., nam si Clericus eas artes exercens monitus non defistat, privatur clericali privilegio, *Bell. disquis. clericali p. 1. tit. de disciplina clericali §. 21. num. 38.*, & quod etiam in hoc casu requirantur tres monitiones. Notavit Clar. §. fin. q. 31. num. 22., & post eum *Barbos. in dicta Clem. I. num. 12.*

30 Tertius casus, quo prærequiruntur monitiones ad effectum constituendi Clericū in negligentia, & contumacia ad effectum imponendi poenam privativam, est in cap. ex litteris de Vita, & honest. cleric., ubi quod clericus negotiator, si ter monitus à negotiatione non defistat, privatur privilegio Clericali, & subiicitur Judicii laico, *Barbosa in eodem c. ex litteris num. 4.*, *Graff. de effect. clericatus effectu primo num. 844.*, *Bell. disquis. cleric. tit. de disciplina clericali §. 33.*, *Farinac fragm. Criminali V. Clericus a num. 169.*, & seqq.

31 Quartus casus, quo per monitiones Clericus fit negligens ad effectum punitionis est, si Clericus exerceat artem Histrionis mimi, vel Jaculatoris, qui si tertio monitus non rescipiat, caret privilegio clericali, c. primo, & secundo. *Ne Clerici, vel Monaci Secular. negotiis se immisceant*, *Bell. disquis. cleric. tit. de Disciplin. cleric. §. 25.*, c. unico de Vita, & honest. cleric. in 6., c. Clerici il 2. de vita, & honest. Clericorum, ubi *Barbosa post gloss. num. 15.*, notat, quod ad effectum inhabilitatis pro obtinendo beneficio, nulla requiratur monitio, quo vero ad privationem beneficiorum obtentorum, monitio requiratur, ratio autem esse potest, quia ad obtinendum beneficium agitur de lucro captando, ad perdendum vero, agitur de damno vitando, & intrat illud turpius eiicitur, quam non admittitur hospes.

32 Clericus habens beneficium pingue, ex cuius redditibus, non solum habet victum, & vestitum, juxta illud Pauli, habentes alimen-

alimenta, & quibus tegamur contenti sumus, sed pars superfluit, tenetur in pauperum usus erogare, non solum, si pauperes sint in extrema, vel gravi necessitate, sed etiam communi, ad quod Laici non sic tenentur, ut Clerici, juxta tradita per Sanchez. opuscul. tom. I. lib. 2. c. 2. dub. 39. num. 4. & 5., quarè omisso, & negligentia imputabatur clericis ad culpam: Capisuch.

33 Nobilis Viator summo mane iter facturus petiti sibi Missam celebrari, & peracto Sacrificio per suum familiarem misit Sacerdoti cartulam, in qua eleemosinam dixit inclusam, fed loco eleemosinæ ordinariæ, vel sperate, invenit Sacerdos duas duplas aureas, & dubitare caput, an per errorem, an ex Viatori liberalitate fuerint datae, & an potuerit eas sibi retinere nulla alia facta diligentia; & solutio fuit, quod si Viator abjerit, itaut ab eo, vel eius familiariter requiret inquire de eius voluntate, ignoratur etiam quis esset, quo abjerit, itaut neque per litteras possit inquire, tunc non teneretur ad aliud, ex quo impossibile esset invenire, & ad impossibile nemo tenetur; sed poterat duplas tutam conscientia retinere, animi tamen dispositione parata diligentius requirendi, si possibile id apparet; & si consumpsisset, restituendi in quo factus esset ditior, si per errore datum novisset, ad tradita per Dianam p. 4. tract. 3. resol. 1. num. 25., Bonacinam de restit. in genere d. I. q. 2. p. 2. num. 2. 4. 6., *Sylvester V. Restitutio 3.*, *Rebell. de oblig. justitiae p. 1. lib. 2. q. 5. num. 11.*, *Sanchez summa tom. I. lib. 2. c. 23. 186.*, *Lessus lib. 3. c. 14. dub. 4. num. 23.*, ea ratione, quia in dubio melior

est conditio possidentis. Sed quod magis facit ad nostram institutionem est, si Sacerdos potuit à principio facere prædictas diligencias, & neglexit, vel ex inadvertentia, vel lucri amore, postmodum angatur scrupulis, an propter negligentiam præhabitam incidat in poenam, ut nequeat duplas retinere, si nequeat de mente dantis nunc investigare, sed saltem teneatur pauperibus distribuere, quod eleemosinam consuetam superexcedit, & teneri distribuere, respondit Sanchez summa lib. 2. c. 23. n. 183., *Molina de Justitia tom. I. disp. 36. concl. 1.*, *Alfonsum de Leone de potestate Confessarii p. I. recollect. 15. num. 76.*, aliquique relati à Diana p. 4. tract. 3. resol. 29., quia considerant negligentiam Sacerdotis fuisse culpabilem, & nemo ex suo delicto debet commodum reportare. Verum ipse Diana satis probabilem existimat sententiam *Bonacinæ de contract. d. I. q. 2. punct. 2. nu. 8.*, cum *Castropalao tom. I. disp. 3. pu. 2. num. 9.*, Sacerdotem posse sibi integrum eleemosinam, seu duas duplas retinere, quas caput retinere bona fide, & licet supervenerit dubium, tamen intrat regula, quod in dubio melior sit conditio possidentis, & licet negligentia fuerit in eo culpabilis, tamen adhuc in dubio reg. favet possessori ad allegata per Azor. instit. morl. p. 3. lib. 5. c. 18. q. 1. Verf. gloss. vero; Tum quia adhuc potest præsumere, quod nobilis ille Viator ultrò, & scienter dederit pingue illam eleemosinam generosæ pietatis gratia, quæ præsumptio laboratur ex eo, quod famulus illius Viri, non redierit ad repetendum datum allegando errorem.

De Negligentia Concionatorum.

S U M M A R I A

- 1 Officium Concionatorum pro ceteris dignissimum est.
- 2 Negligens est Concionator, si negligat potius exemplo, quam verbis prædicare.
- 3 Vita, & morum Santitas est quoddam genus prædicandi, nec debet Concionator ipse opere implere, que damnat.

- 4 Negligens est Concionator, si non querat quæ apta sunt ad suadendum, considerata populi circumstantia.
- 5 Affertur intelligentia tex. Mathei cap. 10., quando Christus Dominus dixit Apostolis. Nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini.
- 6 Ne-

- 6 Negligens erit Concionator, si omissis Sacrae Scripturæ Oraculis, ad fabulas convertatur.
 7 Opportunè concionando obstinata peccatorum corruet malitia.
 8 Non debet omittere prædicationē, eo quia pa-
- ci sīt Auditores.
 9 Neque debet omittēre, licet fructū non spēret.
 10 Aliqui Prædicatores ambitiosè Concionantes in magna populorum frequentia, minus plerunque proficiunt.

ARTICULUS IX.

De Negligentia Concionatorum.

Oncionatoris officium p̄r cāteris dignissimum est, quod Christus Dominus exercuit docendo, & exercuerunt Apostoli per Universum missi à Christo Domino Marci c. 16., quibus præcepit, euntes per Universum mundum, prædicate Evangelium omni creaturæ; cuius officii nobilitas in lucis comparatione clarescit, dum Christus, & de se dixit, ego sum lux mundi, & vos esis lux mundi, de Apostolis Evangelicam veritatem prædicantibus expressit, quia doctrinæ splendore, & clara veritatis explicatione altissima fidei mysteria clarescunt; Mentes audientium illustrantur, & expulsis ignorantia tenebris, cœlestia intelligunt, claram assequuntur veritatem.

- 2 In pluribus tamen possunt negligentia culpari, primò enim, & principaliter, si negligant potius exemplo, quam lingua prædicare, nam si animarum prosectorum cupit Concionator, & fideles docere iter ad Deum, potius exemplo, quam verbo consequi potest, nam per exemplum breve, & efficax iter virtutis ostenditur ad allegata per Felin. in c. Inter cetera de off. ordin.
- 3 Ideo Trid. sess. 25. c. 1. de reform. ait, quod facta, & vitæ actiones sunt veluti perpetuum quoddam prædicandi genus, & certò efficacius movent exempla, quam verba, Christus enim cāpit facere, & docere, & sic prius facere, deinde docere, quomodo enim poterit suadere servare castitatem, si ipse luxuria coquinetur? quomodo ad liberalitatem, & eleemosinam pauperibus retribuendam, si ipse affectu anxiō avaritiae lucra sectetur? quomodo ad orandum mente, & corde fidelium elevabit corda, si ipse ludis, otio, somno tabescat? quomodo ad Jejunium inclinabit audientium

animos, si ipse epularum copiam, & ingluviem frequentius appetat? ait enim D. Gregor., quod si Concionator ita vivat, aut vivere diffamatus sit, ut eius vita despiciatur, eius etiam prædicatio contemnatur lib. 1. hom. 11. in Evangel. hinc carmina, Quæ culpare soles, ea tu ne feceris ipse, Turpe est Doctori, cum culpa redarguit ipsum.

Praxis enim docuit, quod homines plus credunt oculis, quam auribus, & validior est operis, quam oris vox, & D. Bernardus, ac Bonaventura concordes dicere solebant, quod nemo debet suscipere officium, ut alios bonos faciat, qui prius bonitatis disciplinam in se ipso exercitatione non dicerit, non enim ex foliorum ornatu arbor bona cognoscitur, sed ex fructibus.

Negligentia etiam nota culpabitur Concionator, si non didicerit, non studuerit, non quæsierit, quæ apta sunt ad persuadendum, nec attentius disposuerit prius, quam ascenderit pergamum, alias si temere præsumperit sibi ex improviso per Spiritum Sanctum suppeditari argumenta, scripturas, rationes, ad argumentum assumentum facientes, hoc erit tentare Deum.

Et licet Jesus dixerit Apostolis, nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini, dabitur enim vobis in illa hora, quid loquamini, non enim vos esis, qui loquimini, sed spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis; Mathei c. 10., Vers. 19., quem textum audivi allatum ad id à quoddam insipiente; Tamen si bene perpendiculariter textum, quicunque adeo præsumperit, non loquitur de Apostolis, quando erant annuntiatur Evangelium populis, sed quando ad præsides, & ad Reges ducentur per Christum, tunc promittit Christus dominus specialem gratiam Spiritus

Pars Secunda. Artic. IX.

- tus Sancti, qua respondeant interrogatis, & objectis; Quando autem misit ad populos præcepit, docete, prædicate Evangelium, renuntiate, quæ audistis, & vidistis, & ex eo prædicantes Apostoli dicebant, cujus nos testes summus, qui manducavimus, & bibimus cum eo.
- 6 Ex tertio capite poterunt negligentia notari Concionatores, si omissis Sacrae Scripturæ oraculis, ad fabulas convertantur, ad inutiles disputationes, genealogias, & alia inania, vaniloquia, ut vel intellectus subtilitatem ostentent, vel memoriae virtutem exerceant, quæ omnia devitanda plures præcepit, Paulus Apostolus scribendo ad Timoteum, & Titum.
- 7 Concionator est Verbi Dei Buccinator, si autem opportuno tempore insonverit buccina, ac veritatē aperverit Scripturarum, Muri Jericho corrident, ut mysticè contigit Iosue cap. 6., id est obstinata peccatorum resistentium corruet culpa, & malæ conscientiæ delebitur Civitas, diabolicis aliquin munita præfidiis.
- 8 Negligunt aliqui, & dedignantur, ubi pauci sunt auditores, vel pauperibus, & rusticis Concionari, non advertentes, quod Christus Dominus summus Concionator,
- & omnium Concionatorum magister, soli Samaritanæ concionem habere, non deditus est, & Joanni per Discipulos feiscitanti, tu es qui venturus es, an aliud expectamus? ut indicaret se esse Messiam ait, renunciate Joanni Pauperes evangelizantur, quo discipulos, & totius Ecclesiæ Concionatores edoceret, quod verè salutis minister, & qui Apostolicum munus implere cupit, Evangelizare pauperibus non erubescat.
- 9 Neque debet negligere Verbum Dei, ex quo se infructuose existimet laborare, quia non Concionatori imponitur onus convertendi, multum fructum reportandi, sed solum docendi, sic Apostolis præcepit Christus, euntes in Universum Mundum, docete omnes gentes &c., non dicit convertite, quia conversio Divinæ Virtuti reservatur, prædicatio verò, quasi Verbi divini disseminatio Apostolis, & cæteris Sacris Concionatoribus demandata est.
- 10 Immodi attentius aliqui prudentiores considerarunt, quod Concionatores, qui in magna populi frequentia ambitiosè concrepantibus buccis Verba jactant, minus plerunque proficiunt.

Articulus de Creditorum Negligentia.

SUMMARIUM.

- 1 Creditor, non debet statim cum facco venire.
- 2 Negligens est si recusat acceptare rem sibi debitam, & oblatam.
- 3 Sicuti, si post captia pignora omittat ea substarri, quo casu, si fiant deteriora cedit damno Creditori.
- 4 Culpatur negligentia, si post vendita pignora pretium, non exigat de manu executoris, qui fugiat, cedit pariter damno negligentis.
- 5 Negligens agere opportunè tempore contra debitorem, non poterit agere contra fidejussorem.
- 6 Intellige, si negligentia sit magna, & dolosa, & si fidejussor interpellaverat opportunè Creditorem, ut exigeret à debitore.
- 7 Quod non habet locum, ubi fidejussor est obligatus principaliter, & in solidum.
- 8 Scriptura pronuntiata pro recognita unico decreto debitor purgat moram, secus si pluribus decretis, quia multiplex est mora, & facta impungabilis.
- 9 Creditor, qui gerit negotia sui debitoris, & ex ejus bonis possit sibi satisfieri, & negligat, non potest petere lucrum cessans.
- 10 Creditor, habens plures obligatos in solidum, & negligat exigere in solidum, sed tantum pro virili, sibi prejudicat.
- 11 Creditor anterior negligens exigere, ita ut posterior diligenter prior exigat, non revocat exacta à posteriore, quod limita in debitore decocto, & in Creditore privilegiato.